

Otázka:

Můžete nám sdělit, zda je v nějakém předpisu uvedena náplň práce požární preventivní hlídky?

Odpověď:

Vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci) v § 31 odst. 4. uvádí, že pokyny pro činnost preventivní požární hlídky vždy obsahují určení prostor nebo činností, pro které je preventivní požární hlídka zřízena, jmenný seznam, stanovení úkolů jednotlivých zaměstnanců zařazených do preventivní požární hlídky a potřebného vybavení k provedení prvotního zásahu, popř. další skutečnosti podle zvláštního právního předpisu, např. vyhlášky č. 87/2000 Sb., kterou se stanoví podmínky požární bezpečnosti při svařování a nahřívání živic. V odst. 3. citovaného paragrafu se uvádí, že tyto pokyny jsou přílohou požárního řádu. „Obecné pokyny“ pro činnost preventivní požární hlídky nebyly platnými předpisy vydány. Vždy se zpracovávají na konkrétní podmínky jednotlivých prostor a dle platného znění zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o požární ochraně“) se preventivní požární hlídka zřizuje v prostorách s nejméně třemi zaměstnanci, ve kterých se provozují činnosti se zvýšeným nebo vysokým požárním nebezpečím anebo kdy tak stanoví nařízení kraje nebo obecně závazná vyhláška obce (§ 13 zákona o požární ochraně). Upozorňujeme, že je povinností provozovatelů činností se zvýšeným a vysokým požárním nebezpečím provádět kontrolu dokumentace požární ochrany nejméně 1x ročně, po každém požáru nebo po každé provedené změně, která měla vliv na její obsah (§ 40 odst. 4 vyhlášky o požární prevenci). Doporučujeme Vám obrátit se na odborně způsobilou osobu nebo technika požární ochrany (§ 11 zákona o požární ochraně), což jsou osoby oprávněné tyto pokyny zpracovat.

Otázka:

Jaké jsou požadavky na odbornou přípravu osob zařazených do preventivních požárních hlídek?

Odpověď:

Při stanovení požadavků na odbornou přípravu osob zařazených do preventivních požárních hlídek je třeba vycházet zejména z § 13 a 16a zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o požární ochraně“) a z vyhlášky č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci), zejména § 24, § 26 a 36.

Odborná příprava osob zařazených do preventivních požárních hlídek se provádí před zahájením činnosti a skládá se z teoretické a praktické části. Rozsah a obsah odborné přípravy preventivních požárních hlídek určuje právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba tematickým plánem a časovým rozvrhem. Provedení odborné přípravy osob zařazených do preventivních požárních hlídek je třeba (např. v souvislosti s požárem, při výkonu státního požárního dozoru) prokázat. Součástí dokumentace o odborné přípravě preventivních požárních hlídek je, mimo jiné, i prohlášení o oprávněnosti k provedení odborné přípravy podle § 16a zákona o požární ochraně.

Celkový obsah odborné přípravy je zaměřen na konkrétní situaci a konkrétní místo. Náplň odborné přípravy nemůže být tedy pro všechny preventivní požární hlídky shodná; shodné mohou být např. pouze některé části. Z výše uvedeného vyplývá, že osoby zařazené do preventivní požární hlídky musí být oprávněnou osobou k výkonu v této hlídce odborně připraveni.

Preventivní požární hlídka - pplk. Ing. Květa Skalská

Vyšlo v časopise 112, číslo 2/2007

Následující článek reaguje na dotazy týkající se přístupu ke zřizování preventivní požární hlídky, jako jedné z povinností stanovené zákonem o požární ochraně.

Zákon o požární ochraně ukládá podnikatelům zřídit preventivní požární hlídku, jestliže jsou provozovateli činností se **zvýšeným požárním nebezpečím** nebo s **vysokým požárním nebezpečím**.

Tato povinnost se však neuplatňuje bezvýhradně. K tomu, aby povinnost vůbec vznikla, je nutné, aby se jednalo **o činnosti provozované v prostorách s nejméně třemi zaměstnanci**. Tito zaměstnanci by se v prostoru měli vyskytovat "současně", tzn. např. v jedné pracovní směně, jestliže se jedná o vícesměnný provoz.

Úkolem preventivní požární hlídky je dohlížet na dodržování předpisů o požární ochraně a v případě vzniku požáru provést nutná opatření k záchraně ohrožených osob, přivolat jednotku požární ochrany a zúčastnit se likvidace požáru. Úkoly preventivní požární hlídky vymezené zákonem o požární ochraně jsou poměrně široce pojaty a jedná se **o důležité úkoly, které směřují k ochraně životů a zdraví osob, zvířat a případně majetku**.

Početní stav členů preventivní požární hlídky zákon o požární ochraně nestanovuje. Počet zaměstnanců zařazených do těchto hlídek a také jejich vybavení (např. spojovacími prostředky) vyplývá ze způsobu určení podmínek požární bezpečnosti, které se zpracovávají do příslušných druhů dokumentace požární ochrany.

Při určování počtu členů je nutné zohlednit skutečnost, že člen preventivní požární hlídky nemůže být na pracovišti nepřetržitě, že např. v době čerpání dovolené bude nepřítomen a tudíž výkon jeho povinností musí převzít jiná odborně připravená osoba. I tito "náhradníci" musí být předem odborně připraveni a mít platnou odbornou způsobilost.

Počet členů preventivní požární hlídky se odvíjí od složitosti a rozsáhlosti jak dispozičního uspořádání pracoviště a jeho okolí, tak i samotného výkonu činnosti. Významným hlediskem pro určení počtu členů je též možnost výskytu veřejnosti na pracovišti.

Pokyny pro činnost

Pokyny pro činnost preventivní požární hlídky tvoří přílohu požárního řádu a vždy musí obsahovat určení prostor nebo činností, pro které je preventivní požární hlídka zřízena, jmenný seznam, stanovení úkolů jednotlivým zaměstnancům zařazeným do preventivní požární hlídky a potřebného vybavení k provedení prvotního zásahu.

V konkrétních případech musí být dle požadavků jiných právních předpisů, např. vyhlášky č. 87/2000 Sb., kterou se stanoví podmínky požární bezpečnosti při svařování a nahřívání živic v tavných nádobách, určeny další úkoly.

Protože se jedná o preventivní požární hlídku, upravuje se její činnost i v prevenci, tj. dohlížení na dodržování předpisů o požární ochraně. Přiřazení individuálních povinností jednotlivým členům musí být zpracováno tak, aby jednotliví členové byli schopni úkoly splnit a aby jejich výsledná spolupráce byla zárukou splnění úkolu preventivní požární hlídky jako celku.

Ne vždy je však výhodné pro provozovatele činnosti zpracovat pokyny pro činnost preventivní požární hlídky do přílohy požárního řádu. V takovém případě právní předpisy umožňují, aby tyto pokyny byly zpracovány do jiné organizační nebo provozní dokumentace vedené provozovatelem činnosti, ovšem jen když jsou splněny všechny podmínky kladené právními předpisy na zpracování a vedení dokumentace požární ochrany /např. se jedná o zpracování dokumentace osobou s odbornou způsobilostí (technikem požární ochrany nebo odborně způsobilou osobou), datum jejího zpracování, její schválení statutárním orgánem právnické osoby nebo jím pověřeným vedoucím zaměstnancem nebo podnikající fyzickou osobou nebo jejím zástupcem/.

Preventivní požární hlídka může být ustanovena trvale nebo může být ustanovena jednorázově, např. pro činnost prováděnou na přechodném pracovišti. V této souvislosti je vhodné připomenout, že v případě dodavatelsky prováděných činností se zvýšeným nebo vysokým požárním nebezpečím zabezpečuje stanovení a dodržování

podmínek požární bezpečnosti právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, která tyto činnosti vykonává, není-li smlouvou stanoveno jinak. To znamená i zřízení preventivní požární hlídky a zpracování pokynů pro její činnost.

Odborná příprava

Jak bylo výše uvedeno, členové preventivní požární hlídky vykonávají odpovědnou a důležitou činnost, pro kterou musí být způsobilí jak po stránce odborné, tak i fyzické a psychické. Proto musí být výběru a přípravě jejich členů věnována odpovídající pozornost. Právní předpisy striktně předepisují absolvování **odborné přípravy** zaměstnanců zařazených do preventivních požárních hlídek.

Tato odborná příprava se provádí před zahájením její činnosti a pak nejméně jednou za rok. Rozsah odborné přípravy a způsob ověření znalostí je rámcově stanoven právním předpisem, další podrobnosti rozvádí osoba s odbornou způsobilostí na úseku požární ochrany v tematickém plánu a časovém rozvrhu, který se schvaluje jako dokumentace požární ochrany.

Odbornou přípravu může provádět u preventivní požární hlídky pro činnost se zvýšeným požárním nebezpečím technik požární ochrany nebo odborně způsobilá osoba, avšak pro činnosti s vysokým požárním nebezpečím pouze odborně způsobilá osoba.

Pokud se týče **fyzické a psychické způsobilosti**, ta není žádným předpisem upravena, ale vyplývá z povahy věci. Jestliže mají členové preventivní požární hlídky provádět opatření k záchraně ohrožených osob, jsou na ně kladeny specifické nároky z hlediska jejich fyzické zdatnosti a psychické odolnosti.

Dalším důležitým předpokladem pro dobrý výkon je dokonalá znalost prostředí. Proto není vhodné ustanovovat jako členy zaměstnance, kteří nemají odpovídající znalost pracoviště a jeho okolí, např. zaměstnance nově přijaté. Odpovědná a důležitá činnost členů preventivní požární hlídky by si zasloužila finanční ohodnocení. Tento stimul by se jistě podpořil zájem o vykonávání této funkce a také odpovědný přístup jednotlivých členů k plnění stanovených úkolů.

Pokud se na pracovišti vyskytuje minimální počet zaměstnanců, tj. jeden nebo dva, předpokládá se, že v rámci školení o požární ochraně budou dostatečně informováni o všech skutečnostech, které s požární ochranou na jejich pracovišti souvisí, včetně informací např. o provedení nutných opatření v případě vzniku požáru. V těchto případech není nutné zřizovat preventivní požární hlídku.

Zvláštní případy

Preventivní požární hlídka se **zřizuje také v případech, kdy tak stanoví nařízení kraje nebo obecně závazná vyhláška obce**, např. při akcích, kterých se zúčastňuje větší počet osob. V tomto případě mohou krajský úřad nebo obec svými právními předpisy upravit povinnost zřídit preventivní požární hlídku. Tato povinnost bude platit pouze na území kraje nebo obce. V těchto případech lze doporučit, ač to právní předpis neupravuje, zvolit vhodný způsob označení jednotlivých členů preventivní požární hlídky, aby byli pro veřejnost "viditelní". Také by bylo vhodné poskytnout jim možnost mobilního spojení při výkonu jejich úkolů. Pro plnění úkolů této preventivní požární hlídky platí stejná pravidla jako pro preventivní požární hlídku zřízenou provozovatelem činnosti se zvýšeným nebo vysokým požárním nebezpečím.

Závěrem bych chtěla upozornit, že zákon o požární ochraně upravuje také zřizování **požární hlídky**. Tato požární hlídka bez přívlasku preventivní se zřizuje **místo jednotky požární ochrany** za podmínek přesně vymezených zákonem o požární ochraně, přičemž se na ni vztahují ustanovení o jednotkách požární ochrany.

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů

§ 13 Preventivní požární hlídka

(1) Právnické osoby a podnikající fyzické osoby zřizují preventivní požární hlídky

a) v prostorách s nejméně třemi zaměstnanci, ve kterých provozují činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím nebo s vysokým požárním nebezpečím,

b) v případech, kdy tak stanoví **nařízení kraje** [§ 27 odst. 1 písm. f)] nebo obecně závazná vyhláška obce [§ 29 odst. 1 písm. o)] (v našem kraji **Nařízení** Královéhradeckého kraje ze dne 9. října 2002, č. **4/2002**, kterým se stanoví podmínky k zabezpečení požární ochrany při akcích, kterých se zúčastňuje větší počet osob - ke stažení na <http://www.kr-kralovehradecky.cz/>, *záložka kraj - věstníky, vyhlášky, nařízení*)

(2) Úkolem preventivní požární hlídky je dohlížet na dodržování předpisů o požární ochraně a v případě vzniku požáru provést nutná opatření k záchraně ohrožených osob, přivolat jednotku požární ochrany a zúčastnit se likvidace požáru.

Vyhláška č. 246/2001 Sb. o požární prevenci

§ 24 Odborná příprava zaměstnanců zařazených do preventivních požárních hlídek

(1) Odborná příprava zaměstnanců zařazených do preventivních požárních hlídek (dále jen "odborná příprava preventivních požárních hlídek") se provádí před zahájením činnosti se zvýšeným nebo s vysokým požárním nebezpečím.

(2) U opakujících se činností se zvýšeným nebo s vysokým požárním nebezpečím se odborná příprava preventivních požárních hlídek provádí nejméně jednou za rok.

(3) Teoretická část odborné přípravy preventivních požárních hlídek obsahuje seznámení s požárním nebezpečím provozované činnosti, se způsobem vyhlášení požárního poplachu, přivolání jednotky požární ochrany a poskytnutím pomoci v souvislosti se zdlouháním požáru.

(4) Praktická část odborné přípravy preventivních požárních hlídek obsahuje seznámení s rozmístěním a použitím věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení, se způsobem, podmínkami a možnostmi hašení požárů, evakuace osob, zvířat nebo materiálu.

(5) Na odbornou přípravu osob, které jsou zařazeny do preventivních požárních hlídek a nejsou zaměstnanci právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, se vztahují stejné požadavky jako na odbornou přípravu zaměstnanců zařazených do preventivních požárních hlídek.

§ 26 Stanovení rozsahu a obsahu školení zaměstnanců, odborné přípravy preventivních požárních hlídek a preventistů požární ochrany

(1) Rozsah a obsah školení zaměstnanců, odborné přípravy preventivních požárních hlídek a odborné přípravy preventistů požární ochrany určuje právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba tematickým plánem a časovým rozvrhem. Rozsah a obsah školení a odborné přípravy musí odpovídat vykonávaným činnostem a pracovnímu zařazení zaměstnanců.

(2) Znalosti získané při školení zaměstnanců, odborné přípravě preventivních požárních hlídek a odborné přípravě preventistů požární ochrany se ověřují v rozsahu a způsobem určeným v dokumentaci požární ochrany (např. § 36).